

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงและปัจจัยทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่นที่มีสุขภาพปกติและมีการเจ็บป่วยเรื้อรัง กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นสุขภาพปกติจำนวน 111 คน และวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง จำนวน 136 คน ที่ได้มาจากการสุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติด แบบประเมินสัมพันธภาพในครอบครัว แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน และแบบประเมินการรับรู้บทบาทผู้ป่วยในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. วัยรุ่นที่ศึกษามีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในระดับต่ำ โดยวัยรุ่นสุขภาพปกติมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงกว่าวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง ซึ่งมีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงเฉลี่ยเป็น 66.89 (S.D=17.16) และ 55.45 (S.D=15.77) จากคะแนนเต็ม 150 คะแนน ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่นสุขภาพปกติ ได้แก่ เพศ ($r = 0.23, p < 0.01$) สัมพันธภาพในครอบครัว ($r = -0.35, p < 0.01$) และพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน ($r = 0.63, p < 0.01$) และในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง ได้แก่ เพศ ($r = 0.20, p < 0.05$) ระยะเวลาการเจ็บป่วย ($r = 0.20, p < 0.05$) การรับรู้บทบาทผู้ป่วย ($r = -0.30, p < 0.01$) สัมพันธภาพในครอบครัว ($r = -0.44, p < 0.01$) และพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน ($r = 0.65, p < 0.01$)

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อนในวัยรุ่นสุขภาพปกติ ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว ($r = -0.52, p < 0.01$) และในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง ได้แก่ เพศ ($r = 0.22, p < 0.01$) ระยะเวลาการเจ็บป่วย ($r = 0.26, p < 0.01$) การรับรู้บทบาทผู้ป่วย ($r = -0.34, p < 0.01$) และสัมพันธภาพในครอบครัว ($r = -0.52, p < 0.01$)

4. พฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบเพื่อน สามารถทำนายพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในวัยรุ่นสุขภาพปกติและวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรังได้ โดยทำนายได้ร้อยละ 39.40 ($R^2 = 39.40, p < 0.05$) ในวัยรุ่นสุขภาพปกติ และทำนายได้ร้อยละ 41.60 ($R^2 = 41.60, p < 0.05$) ในวัยรุ่นเจ็บป่วยเรื้อรัง

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า วัยรุ่นทั้งที่มีสุขภาพปกติและเจ็บป่วยเรื้อรังเป็นผู้ที่อาจมีการเสพยาเสพติด และมีการคบเพื่อนที่ไม่เหมาะสมได้ โดยพฤติกรรมการคบเพื่อนที่เสี่ยงสามารถชักนำให้วัยรุ่นมีการเสพยาเสพติด ดังนั้น การดูแลด้านการคบเพื่อน การให้ความอบอุ่นในครอบครัว และส่งเสริมการรับรู้บทบาทผู้ป่วยที่เหมาะสมในวัยรุ่นที่เจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นเรื่องสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านการเสพยาเสพติดในวัยรุ่น

This study aims to describe risk behaviors and examine predictor of cigarette, alcohol, and substance abuse among adolescent. The research focuses on substance – risk behaviors among adolescents with different health status. One hundred and eleven school children and one hundred and thirty six chronically ill adolescents attending at two tertiary care hospitals in Khon Kaen province were randomly selected. Data was collected by using the questionnaires developed by the researcher, to assess risk behaviors of cigarette, alcohol, and substance abuse, family relationship, peer- group risk behaviors, and perceived sick role in chronically ill adolescents. Analyzing data by calculating means, standard deviation, percentages, Pearson' s product moment correlation coefficient, and the stepwise multiple regression analysis. The results are as following:

1. Both healthy and chronically ill adolescents have low risk in cigarette, alcohol, and substance abuse. Healthy adolescents have higher risk than the chronically ill ones with the average score of 66.89 (S.D=17.16, potential score =150) and 55.45 (S.D=15.77, potential score=150) respectively.

2. Factors correlated to risk behaviors of cigarette, alcohol, and substance abuse among the healthy adolescents are sex ($r = 0.23, p < 0.01$), family relationship ($r = - 0.35, p < 0.01$), and peer-group risk behaviors ($r = 0.63, p < 0.01$) whereas sex ($r = 0.20, p < 0.05$), duration of illness ($r = 0.20, p < 0.05$), perceived sick-role ($r = -0.30, p < 0.01$), family relationship ($r = - 0.44, p < 0.01$), and peer-group risk behaviors ($r = 0.65, p < 0.01$) are correlated to risk behaviors of cigarette, alcohol, and substance among the chronically ill ones.

3. Factors correlated to peer-group risk behaviors among the healthy adolescents is family relationship ($r = - 0.52, p < 0.01$) whereas sex ($r = 0.22, p < 0.01$), duration of illness ($r = 0.26, p < 0.01$), perceived sick-role ($r = -0.34, p < 0.01$), and family relationship ($r = -0.52, p < 0.01$) are correlated to peer-group risk behaviors among the chronically ill ones.

4. Peer-group risk behaviors is the only predictor of risk behaviors of cigarette, alcohol, and substance abuse among adolescent. It accounts for 39.40 percent of variance ($R^2 = 39.40, p < 0.05$) of the healthy adolescent and 41.6 percent of variance ($R^2 = 41.60, p < 0.05$) of the chronically ill ones.

The findings yields that both healthy and chronically ill adolescents are risky to engage in substance abuse behaviors and inappropriately peer-group activities. Adolescent with poor family relationship are risky to engage in inappropriately peer-group activities that could induce substance abuse behaviors. Therefore, prevention of such risks among healthy and chronically ill adolescent should emphasize on promoting family relationship and consistently monitoring peer-group behaviors. Additionally, nursing and health care services for the chronically ill adolescent should focus on appropriate sick role perception as well as encouraging them to comply with medical recommendations.